AURORA BOREALIS – ÉSZAKI FÉNY

2017, játékfilm (romantikus, háborús, dráma), HD, színes, 104 perc

A film adatlapja: https://nfi.hu/filmek/aurora-borealis-eszaki-feny.html

Ajánlás a film feldolgozásához

Ajánlott korosztály: 17-18 évesek
Kapcsolódó tantárgyak / tartalmi területek: történelem, etika, művészetek,

Attól függően, hogy milyen műveltségi területhez, illetve pedagógiai célhoz illeszkedik a feldolgozás, egyaránt fókuszba kerülhetnek a film által felidézett korszak, általános etikai és emberi kérdések, illetve a művészi megvalósítás szempontjai.

1. FELKÉSZÜLÉS A FILM MEGNÉZÉSÉRE

1.1. A film témája

A különféle filmes honlapokon olvasható összefoglalók alapján, a tanár elmondhatja, hogy miről szól a film, de azt a megoldást is választhatja, hogy megnézik a film hivatalos előzetesét, és a diákok arra reflektálva próbálják meg kitalálni a történet fő elemeit.

Egy rövid szöveges ismertető és a két perces előzetes megtalálható az alábbi linken: https://nfi.hu/filmek/aurora-borealis-eszaki-feny.html

Háttér információ: ***Az aurora borealis jelensége***

A kifejezés jelentése: Észak hajnala, mely Auroráról, a római mitológia istennőjéről kapta a nevét. Időszakos fényjelenséget jelöl, amit *sarki fénynek* vagy *északi fénynek* is hívnak, s amit a bolygónkat napszél formájában elérő töltött részecskék, főként protonok és elektronok okoznak. A földet körülvevő mágneses tér nagyrészt eltéríti ezeket, de a pólusok körüli tartományban be tudnak jutni a légkörbe. (A jelenség déli megfelelőjének *aurora australis* a neve.)

Sarki fény akkor keletkezik, amikor a töltött részecskék hatására a légkör összetevői ionizálódnak és fényt bocsátanak ki – különféle színekben. A fényjelenség színét és formáját az ionizálódott összetevők mozgása határozza meg.

További információk és a jelenség típusait bemutató szép képek találhatók a BBC alábbi ismeretterjesztő oldalán: https://www.bbc.com/news/science-environment-26381685

Lehetséges feladatok:

- Ha van olyan diák, aki különösen érdeklődik e jelenség iránt, készíthet róla egy prezentációt, amit bemutathat a többieknek az osztályban.
- Ha a téma vizuális művészeti foglalkozáshoz illeszkedik, a tanulók készíthetnek a sarki fényt megidéző akvarell képeket, asszociatív gondolatokat fűzve azokhoz.
- A filmben két ponton jelenik meg a sarki fény. Előbb színes üvegekkel imitált módon (1:15:30-1:18:42 perc), majd valós formában (1:39:59-1:41:19 perc). A diákok kísérletet tehetnek e jelenetek funkciójának értelmezésére.

1.2. A film rendezője

Mészáros Márta 1931-ben született Kispesten. 1935-46 között családja a Szovjetunióban élt. 1956-ban Moszkvában szerzett filmrendezői diplomát. Pályája kezdetén filmhíradókat és dokumentumfilmeket készített, előbb Bukarestben, majd Budapesten. 1958-68 között a MAFILM rövidfilmrendezője volt.
Első nagyjátékfilmjét 1968-ban készítette. Filmjei többségében női sorsokat ábrázol. Az 1980-as években született Napló sorozat önéletrajzi ihletésű alkotásaiból áll. A rendező hét nyelven (magyarul, olaszul, németül, oroszul, franciául, angolul, lengyelül) beszél, ami arra ösztönzi, hogy mint ez esetben is, többnyire nemzetközi stábbal dolgozzon.

Filmjeiről és díjairól részletes információt adnak például a következő honlapok:
https://port.hu/adatlap/szemely/meszaros-marta/person-1082
https://nfi.hu/hu/alkoto/meszaros-marta

Lehetséges feladatok:

- Ha valaki többet szeretne tudni a rendező életéről és munkásságáról, érdemes elolvasnia az alábbi cikkeket:
  - Filmtett. Erdélyi Filmes Portál (2002. 11. 15.) Hollósi Laura: Témája: a Nő. Rendezőportrék: Mészáros Márta. https://filmtett.ro/cikk/rendezoportrek-meszaros-marta
  - Film.hu (2024. 01. 29) Szederkényi Olga: Mészáros Márta, a filmrendezőnő, akinek indulásakor azt mondták: „óvodások és lányok nem lehetnek filmrendezők". Rendezőnők a magyar filmtörténetben – 13. rész. https://magyar.film.hu/filmhu/magazin/meszaros-marta-a-filmrendezono-akinek-indulasakor-azt-mondtak-ovodasok-es-lanyok-nem-lehetnek-filmrendezok.html

Kivetíthető fénykép:
Mészáros Márta az Aurora Borealis forgatásán (fotó: Kallos Bea, MTI). Megjelent a Film.hu portál fenti cikkének részeként.

- Ha a diákok elolvasták a fenti cikkeket, összegyűjthetik azokat az életrajzi elemeket, amelyekről feltételezhető, hogy erősen befolyásolták a rendező pályáját, és beszélgethetnek róla, hogy miként hatnak a megélt tapasztalatok a művészi alkotás folyamatára.

  Ehhez kapcsolódó információk:
  „Az elvesztett gyerekkor, a gyökerek és az önmagunk utáni nyomozás a rendező alapélménye. Apját, Mészáros László szobrászművészt 1938-ban Kirgíziában letartóztatták és megölték, anyja nem sokkal később meghalt, két húgával nevelőszüleiknek köszönhetően kerültek vissza Magyarországra." A rendező saját élettörténetét *Napló*-trilógiájában (1984, 1987, 1990) dolgozta fel, de már első játékfilmje, az *Eltávozott nap* (1968) is egy árvaházban felnőtt, szüleit kereső öntudatos munkáslányról szólt. (9)

2. A FILM FELDOLGOZÁSA

2.1. Előkészítés

2.1.1. Történeti háttér információk

1943-ban az Egyesült Királyság, a Szovjetunió és az Egyesült Államok kormányainak képviselői Moszkvában aláírtak egy nyilatkozatban, amely kimondta, hogy Ausztria a hitleri agresszió első áldozata. Fel kell szabadítani, s a háború után független országként épülhet újjá. Ugyanakkor azonban számon kérték rajta a háborúban való részvételt is. Területét ezért megszállták, az országot és a fővárost is négy övezetre osztva.

Kivetíthető kép:
A láthatatlan generáció című dokumentumfilm bevezetőjéből
https://mecenatura.mediatanacs.hu/adatlap/381/A_Lathatatlan_Generacio

A legnagyobb rész a szovjeteknek jutott. 1945-ben 400 ezer szovjet katona tartózkodott az országban, de létszámuk még tíz év múlva is 40 ezer volt. A megszállás időszakát az osztrák államszerződés zárta le 1955-ben.

Jóval ezt követően, a kelet-nyugati enyhülés részeként jött létre 1993-ban a grazi *Ludwig Boltzman Intézet*, amely a második világháború következményeivel kezdett foglalkozni. Első feladatának a Szovjetunióban meghalt osztrák hadifoglyok sorsának feltárását tekintette – részben azzal a céllal, hogy információt tudjanak adni róluk az utódoknak. Ebből aztán egy nagy kutatás nőtt ki – orosz kollégák és archívumok bevonásával.

2.1.2. A „megszállási gyerekek"

A fenti kutatás során jelentkezett az intézetben egy rokonait kereső asszony, aki egykor „megszállási gyerek" volt, vagyis szovjet katona lánya, aki nem ismerhette meg az apját, mert a Vörös Hadsereg tagjainak – ellentétben a többiekkel –, tilos volt megnősülniük Ausztriában. A vele készített interjú során döbbent rá *Barbara Stelz-Marx,* hogy e terület tudományos szempontból még feldolgozatlan, s így kezdődött el a téma kutatása.

2.1.3. A téma feldolgozásának magyar előzményei

Asszony a fronton *(könyv, 1991)*
Hazánkban *Polcz Alaine*, pszichológus és írónő szólalt meg elsőként e témában nagy nyilvánosság előtt. Asszony a fronton című, 1991-ben megjelent könyvében beszélt arról, hogyan erőszakolták meg őt a szovjet katonák, olyan sérüléseket okozva, amelyek miatt később nem lehetett gyermeke.

- A könyv pdf formában letölthető az alábbi linkről:
  https://modernmagyar.wordpress.com/wp-content/uploads/2013/09/asszony-a-fronton.pdf
- Hangos könyv formájában az alábbi a link segítségével hallgatható meg:
  https://www.youtube.com/watch?v=AE2Gcn-PcGI

Elhallgatott gyalázat *(TV műsor, 2013)*
Skrabski Fruzsina dokumentumfilmje, amit 2013-ban mutatott be a Magyar Televízió, a megszálló szovjet katonák által megerőszakolt magyar nőkről szól. *„A korabeli nemibeteg gondozók adatai szerint ötven- és kettőszázezer között van az 1945-ben Magyarországon megerőszakolt nők száma."* A rendező szerint *„mindenki tudta, milyen szörnyűségek történtek, mégsem beszélt róla évtizedekig senki."* (Részlet a film ismertetőjéből)

- A film (mások mellett) ennek a linknek a segítségével tekinthető meg:
  https://mecenatura.mediatanacs.hu/adatlap/238/Elhallgatott_gyalazat

A láthatatlan generáció *(Mészáros Márta dokumentumfilmje, 2014)*
Az Aurora borealis fiktív történetét közvetlenül inspirálták e film főszereplőjének, *Barbara Stelz-Marxnak* az interjúi, aki a gyökereiket kereső, ma már nyugdíjas korú „megszállási

gyerekeket” szólaltat meg. Az érintettek mesélnek a gyermekkorukról, s közben archív képek és filmrészletek idézik fel a megszállt Bécs korabeli hangulatát.

A szovjet katonákat kezdetben magánházaknál helyezték el. De sétálás vagy munka közben is találkozhattak a lakossággal. Sok osztrák nő dolgozott a Vörös hadseregnek, de lehetett ismerkedni táncrendezvényeken vagy színházi előadásokon is. A kapcsolatok, melyekből gyerekek születtek, sokfélék voltak. Bécsben és Alsó-Ausztriában kb. 240 ezer nőt erőszakoltak meg, de létezett megélhetési prostitúció, és szövődtek szerelmek is. Az osztrák nők és szovjet katonák gyerekei – hozzávetőleg 40 ezren – azonban évtizedekig „láthatatlan generációt” alkottak, mivel megbélyegzett tagjai voltak a társadalomnak. Az anyákat gyakran „ruszki-kurvának”, a gyerekeket pedig „ruszki-gyereknek” nevezték.

Napjainkra egyre több egykor „megszállási gyerek” töri át a hallgatás falát, kutatja a múltját és kezd el beszélni a saját történetéről. A grazi történész pedig segíti őket abban, hogy adatai révén szembesülhessenek születésük titkaival, és ha lehet, találkozhassanak Oroszországban élő rokonaikkal, akiknek a létezéséről addig nem is tudtak.

A két részes film az alábbi link segítségével nézhető meg:
https://mecenatura.mediatanacs.hu/adatlap/381/A_Lathatatlan_Generacio

Lehetséges feladatok

- Az identitás témakörében, a diákok beszélgethetnek az alábbi kérdésekről, melyek közvetlenül kapcsolódnak az Aurora Borealis című filmhez is:
    - Vajon miért lehet fontos egy nyugdíjas korú embernek, hogy megismerje születése 60 évvel korábbi történetét?
    - Sok esetben az unokák kezdenek el kutatni az ismeretlen nagyapa után. Vajon miért lehet fontos számukra a gyökerek megismerése?
    - A riportalanyok gyakran fájdalmasan említik, hogy még fényképük sincs az orosz apáról, nem tudják, hogy nézett ki. Miért lenne fontos ez számukra?
    - Sokan, akik rátalálnak orosz rokonaikra, találkozni akarnak velük. Vannak, akik a nyelvet is elkezdik tanulni. Vajon miért fontos ez számukra?

- A tanulók megpróbálhatnak választ találni arra a kérdésre is, hogy vajon miért volt annyira ellenséges az osztrák társadalom többsége a szovjet katonák ártatlan gyerekeivel szemben?
-
- A Boltzmann Intézet számos interjút készítettek olyan veteránokkal is, akik részt vettek Ausztria felszabadításában, illetve ott állomásoztak 1955 előtt. Többségük élete legboldogabb szakaszaként emlékezett erre az időre. Vajon mi lehet az oka annak, hogy annyira eltér egymástól a két nemzet kollektív emlékezete?

2.2. A film elemzése és egyes részletek kiemelése

2.2.1. Ráhangolás

A tanár kivetíthet néhány, A láthatatlan generáció című dokumentumfilmben megjelenő archív képet, amelyek szovjet katonákról készültek Ausztriában született gyerekeikkel.

A diákok érzéseket fogalmazhatnak meg arra vonatkozóan, hogy vajon milyen apák lettek volna ők, ha ott maradhatnak, vagy magukkal vihetik szeretteiket a Szovjetunióba.

2.2.2. Párhuzamos idősíkok

A film két idősíkon futó családtörténet, mely egy nyugat-magyarországi falu (Megyer), és Bécs világát eleveníti meg az ötvenes években, illetve napjainkban. A szereplők élete pedig lépésről lépésre bomlik ki a mozaikokból – nem feltétlenül időrendben. Segíti a megértést, ha a diákok összerakják a személyes történetek darabjait.
Megfigyelési szempontok lehetnek a következők:

- Mit tudunk meg a főszereplő, Pogány Mária személyéről, életének sorsfordító eseményeiről? Hogyan állíthatók ezek időrendbe?
- Mit tudunk meg a történet más fontos szereplőiről? Ilyenek lehetnek: Ákos, Olga, Anna, Edit, Stefan, Anton, Antonio és Robert. Kik ők, milyen fordulatok alakították az életüket, és milyen kapcsolatban vannak Máriával?
- Hogy fűzhetők össze, és mennyi valós időt fognak át a jelen történései a filmben?
- A film operatőre (*Piotr Sobocinski Jr.*) speciális objektívet használt a múltbeli jelenetek felvételéhez, mert így akarta kifejezni, hogy „ennyi év után az emlékek már nem olyanok, mint amilyenek voltak, hanem átszűrődnek az érzelmeken.” (7) Milyen különbség érzékelhető a látványban a múlt és a jelen képei között?

Lehetséges feladatok

- A különböző szempontokra figyelő diákok csoportokat alkotnak. Rögzítik, amit megtudtak, és szóvivőik elmondják azt a többieknek. Az elhangzó információk alapján valaki elkészíti a szerelők közötti kapcsolati hálót a táblán.
- A diákok rekonstruálják a jelenben játszódó események sorát, és megpróbálják megállapítani, miben különbözött egymástól a múlt és a jelen fényképezése.

Letölthető (M1): Információk a szereplőkről

2.2.3. A múlt fájó sebei

A film első vetítéseihez számos közönségtalálkozó kapcsolódott. Ezek egyikén mondta a meghívott szakpszichológus (*Perczel-Forintos Dóra*): *„Talán azért is hallgatják el az emberek ezeket a nehéz dolgokat, mert próbálják leválasztani, ez nem én vagyok, ez nem igaz, hogy ez velem történt…”* (7)

Az Olgát játszó Tóth Ildikó pedig így vélekedett: *„Titkokról, traumákról, tabukról fontos beszélgetni, mert azok folyamatosan mérgezik az emberek lelkét… Tisztán látni, és tudni az igazságot, bármennyire fájdalmas, mégis csak katartikus élmény tud lenni. És utána az ember tovább tud haladni az életében, nem ragad le…”* (7)

Lehetséges feladat:

- A film egyik kulcsmondata: *„Nem engedhetjük, hogy a múlt tönkre tegye az életünket.”* (18:10-20:25 perc)

- A diákok megvitathatják, hogy vajon mi árthat többet az életünknek: Ha együtt kell élnünk a múltunk egy fájó titkával? Vagy ha az rejtve marad, nem zaklat fel, de nem is segíti zavaró, furcsa dolgok megértését?

2.2.4. A nyomozás állomásai

A filmben hosszú kutatás után derül fény Olga származásának titkára. Ehhez kapcsolódó megfigyelési szempont lehet:

- Hogyan változik a történet során Mária, illetve Olga lelki állapota?

Letölthető (M2): A titokkal való szembesülés szakaszai a filmben

Lehetséges feladatok:

- Miután kiderül a titok, Mária ezt mondja: *„Én nem tudom, hogy tudtam élni ennyi bűnnel? Bocsáss meg, hogy hallgattam. Én megígértem Editnek, hogy megmentelek. Ezért, amikor jöttek érted, én nem adtalak oda. Te a lányom vagy."* (1:29:35-1:30:19 perc)
- A diákok megvitathatják, hogy jogosan tekinti-e Mária Olgát a lányának? S Olga tekintheti-e Máriát az anyjának?

- A tanulók rövid monológot írhatnak egyik vagy a másik szereplő helyzetébe képzelve magukat. Mit érezhetett az adott pillanatban az, aki megszabadult a múlt titkától, és az, akinek váratlanul szembesülni kellett vele?

- Ha a diákok elég érettek hozzá, megvitathatják, hogy milyen lehetőségei vannak egy nőnek, ha erőszak következtében vár gyermeket? Mit gondolnak Edith filmbeli szavairól: *„Tudom, milyen fájdalmas neked most minden… De ez a gyerek ártatlan. Nem ölheted meg. Ő a tied is."* (37:20-39:00 perc)

2.2.5. Egy nagy színésznő utolsó szerepe

A film főszerepe az akkor már régóta beteg, és visszavonultan élő, híres színésznőre, Törőcsik Marira íródott, aki *„úgy viszi el a hátán a filmet, hogy a játékidő jelentős részében egy ágyban fekszik becsövezve."* (6)

Lehetséges feladat:

- Ha a színészet iránt érdeklő osztályról van szó, külön érdemes megfigyelni Törőcsik Mari arcjátékát, tartását, gesztusait. Akinek kedve van hozzá, egy esszét is írhat erről – elemezve a színésznő eszköztárát, és a kis gesztusok hatásának erejét.

3. ZÁRÁS

3.1. A film fogadtatása és üzenete

A film kritikája vegyes volt. Komoly bírálatok és a lényegi elismerések egyaránt megjelentek az írásokban.

Sokan egyenetlennek találták a forgatókönyvet. Úgy vélték, hogy „terjengős felvezetés után, a film „nagyon lassan jut el a drámai magyarázatokig." Egyesek szerint „hemzseg a filmes közhelyektől" és a legegyszerűbb „sablonmegoldásoktól". Úgy ítélték meg, hogy időnként „túl didaktikus", és a történetben „sok a kibontatlan rész". Zavaró elemként említették, hogy ha Olga az 50-es években született, és a jelenben már okos telefonok vannak, akkor minimum 60 évesnek kellene lennie, miközben a szerepet alakító 51 éves Tóth Ildikó 40-nek is alig néz ki. Azt is sokan nehezen értelmezhetőnek találták, hogy bár Bécsben nőtt fel, nem igazán jó a német kiejtése.

Ugyanakkor a kritikusok szinte kivétel nélkül úgy látták, hogy bár a feldolgozás „kicsit öreges és tévéfilmszerű", „nem merész és nem forradalmi", de „fontos és gondolatébresztő." „El lett mondva általa, amit valakinek el kellett mondania", aminek „erős hatása lehet a nézőkre". Bár a film „olyan, mintha egy régi fényképet néznénk: kissé megkopott, elszíneződött, de rengeteg értéket hordoz a múltról." „Nemcsak egy tragikus egyéni (illetve családi) sors története, hanem az egész vasfüggönyön innen elterülő régió múltbéli traumáinak feldolgozási kísérlete."

Olyan film, aminek „csak az utolsó tíz perce jó igazán, de ez a tíz perc is elég ahhoz, hogy azt mondjuk: egy jó filmet láttunk." „Amikor a pohár a végére mégis inkább félig teli lesz." Olyan filmet, „amelynek az utolsó jelenetei mindent átértelmeznek, és egészen új dimenziókat adnak hozzá az addigiakhoz, de még azt is átírják, hogy egyáltalán miről szólt az egész: sokkal többről, mint egy nyomozásról egy nő eltitkolt múltja után. Inkább arról, hogy az egész társadalomra ható történelmi traumák milyen alapvető erkölcsi döntésekre kényszerítik az egyéneket… és mindez milyen mélyen tudja meghatározni az egymáshoz való emberi hozzáállást. Hogy egy-egy sötét folt a történelemben […] egyrészt pillangó-effektusként hány ember életére hat ki a világnak szó szerint minden szegletében, másrészt hogyan változtathatja meg egy-egy személy teljes identitását, olyan mélységig, amiről amúgy azt sem hinnénk, hogy megváltoztatható." „Ez a bő másfél óra után elérkező feloldás minden, amit a katarzis szó jelent." (1,2,3,4,6,8,12)

Lehetséges feladatok:

- A diákok megfogalmazhatnak egy-egy mondatot, amely összefoglalja, hogy nekik mit üzen a film. Ezeket a gondolatokat öntapadós kis cédulákra írhatják, és elhelyezhetik a táblán vagy az osztály falán. Akit érdekel a többiek véleménye, elolvashatja ezeket a mondatokat.

- Ha van rá fogékonyság a tanulókban, a konkrét történettől eltávolodva, beszélgethetnek arról, hogy napjainkban is vannak-e olyan helyzetek a világban, amelyek kényszerpályára lökhetik a hétköznapi emberek életét? Vannak-e olyan történések a világ távoli pontjain, amelyek „pillangóhatásként" befolyásolhatják saját sorsunk alakulását?

Felhasznált források
(Az ajánlásban jelzett filmek és egyéb források mellett.)

1. Dobi Ferenc: Csapás a múltból. Mészáros Márta: Aurora Borealis – Északi fény. Filmtett. Erdélyi Filmes Portál. Kritika (2017.10.11.) https://filmtett.ro/cikk/meszaros-marta-aurora-borealis-eszaki-feny

2. Gera Márton: Aurora Borealis: a múlt fájdalma, a múlt feltárása (filmkritika). Vaskarika. (2017.11.01.) http://vaskarika.hu/hirek/reszletek/14344/aurora_borealis_a_mult_fajdalma_a_mult_feltarasa_filmkritika/

3. Gyárfás Dorka: Megvan az idei kedvenc magyar filmünk! – Mészáros Márta: Aurora Borealis – északi fény (2017.10.19.) https://wmn.hu/kult/47592-megvan-az-idei-kedvenc-magyar-filmunk--meszaros-marta-aurora-borealis--eszaki-feny

4. Gyöngyösi Lilla: Feloldozhatók – Aurora Borealis –Északi fény. Filmtekercs portál. Kritika (2017.10.20.) https://www.filmtekercs.hu/kritikak/aurora-borealis-kritika

5. Gyürke Kata interjúja. Törőcsik Franciska: „Lenyűgöz a film világa". FILMHU (2016.01.19.) https://magyar.film.hu/filmhu/hir/torocsik-franciska-lenyugoz-a-film-vilaga-torocsik-franciska-aurora-borealis-eszaki-feny-veszettek

6. Hujbi: Aurora Borealis – Északi fény. 7. sor közepe portál. Filmkritika (2017.10.19.) https://hetediksor.hu/2017/10/19/aurora-borealis-eszaki-feny-kritika/

7. Képmás estek. A múlt sebei / Aurora borealis. Képmás magazin. A Képmás-estek V4-sorozata. (2018. 04. 20.) https://www.youtube.com/watch?v=eaXd2Kknlg0

8. Kovács Bálint: Tíz mesteri perc, amiért érdemes végignézni egy filmet. Kritika Mészáros Márta Aurora Borealis – Északi fény című filmjéről. Index. Blogok. Cinematrix. (2017.10.28.) https://index.hu/kultur/cinematrix/2017/10/28/meszaros_marta_aurora_borealis_eszaki_feny_film_kritika_torocsik_mari_torocsik_franciska_toth_ildiko/

9. Morsányi Bernadett: Nő férfiak nélkül. DUNSZT. Kultmag. (2018. 03. 22.) https://dunszt.sk/2018/03/22/no-ferfiak-nelkul/

10. Papp Sándor Zsigmond: Ki leszek én? Aurora Borealis: Északi fény. Revizor. A kritikai portál (2017.10.17.) https://revizoronline.com/aurora-borealis-eszaki-feny/

11. Pozsonyi Janka: Aurora Borealis: Összefonódó sorsok. Kritika Mészáros Márta filmjéről. FILMHU portál (2017.10.21.) https://magyar.film.hu/filmhu/hir/aurora-borealis-osszefonodo-sorsok

12. Vízer Balázs: Hívhatlan anyunak? – Aurora Borealis. PORT.hu (2017. 10. 17.) https://port.hu/cikk/mozi/hivhatlak-anyunak-aurora-borealis/article-48399

1. MELLÉKLET

A főbb szereplők múltbéli sorsáról megtudható legfontosabb információk

Mária. Parasztlány, aki az ötvenes években beleszeret a falujukba kitelepített fiatal grófba, Ákosba. Mivel Magyarországon nincs jövőjük, azt tervezik, hogy átszöknek Ausztriába, ahol a fiúnak rokonai vannak. Ákost menekülés közben lelövik, Máriát pedig több szovjet katona megerőszakolja. Bécsben egy férfi (Stefan) segítségével rátalál Ákos rokonainak házára, ahol befogadják, és jó barátságot köt Ákos unokahúgával, Edittel. Rövidesen kiderül, hogy mindketten gyermeket várnak, közel ugyanarra az időre. Erre egy kolostorban kerül sor. Mária azonban nem tudja, ki lehet az apa. Csak, amikor kislánya, Anna megszületik, akkor válik világossá, hogy az nem Ákos, hanem a rajta erőszakot tevő egyik, jellegzetes ázsiai vonásokat viselő katona. Amikor Edit letartóztatása után, a gyermekét is el akarják vinni a lakásból, Mária, a saját lányát adja oda a katonáknak Edit lánya, Olga helyett, akit aztán a sajátjaként nevel fel Bécsben. A kolostor anyakönyvéből egy látogatás során kitépi a két gyermek személyazonosságát igazoló oldalt. Ez a titok azonban egész életében nyomasztja. A szökésekor megismert Stefanban talál társra, akiről Olga egy jó ideig úgy tudja, hogy ő az apja. Amikor Stefan meghal, Mária visszaköltözik magyarországi szülőfalujába, s egy kis falusi házban él tovább.

Ákos. Mária szerelme. Arisztokrata családból származó fiatalember. Családját az 50-es években kitelepítették. Nem hagyhatja el a faluját, s amikor ezt megteszi, katonák veszik őrizetbe veszik, és megkínozzák. Máriával együtt el akarja hagyni az országot, Bécsben élő rokonaihoz (Zimmermannék) de menekülés kézben lelövik a zöld határon.

Stefan. A háború alatt egy bombázás során elvesztette a feleségét és a gyermekét. Ő segíti a megerőszakolt Máriát abban, hogy megtalálja Ákos bécsi rokonainak házát. A művészeti akadémián tanít, s később véletlenül újra találkoznak az utcán rajzoló Máriával, akivel összekötik a sorsukat. Apaként neveli Olgát, s Robert a nagyapjaként szereti őt.

Edit (Zimmermann). Ákos unokatestvére. Szerelme, Anton segítségével papírokat szerez Máriának, akivel szoros barátságot köt. A két nő ugyanazon a napon szüli meg gyermekét a bécsi kolostorban. Amikor egy napon hiába várja haza Antont, és a keresésére indul, kislányát Máriára bízza, hogy vigyázzon rá. A lakásba azonban már nem tud visszatérni, mert a szovjetek

elhurcolják, és kémkedés vádjával a Gulagra száműzik, s ott is hal meg. Mária egy életen át kutat utána, és csak nem sokkal a történet kezdőpontja előtt tudja meg, hogy mi történt vele.

Anton (Mihajlovics Szvetlov). 1919-ben született, és 1953-ban orvos katonatisztként szolgált Vörös Hadseregben. Edit szerelme, akit betegként ismert meg, de akivel a korabeli szabályok szerint nem házasodhatnak össze. Mindketten félnek tőle, hogy Antolt visszarendelik a Szovjetunióba, ezért Franciaországba akarnak szökni. Ez azonban kitudódik, és Antont letartóztatták. Államellenes tevékenységért és szökési kísérletért elítélik, majd egy szibériai táborba száműzik, ahonnan 1976-ban szabadul. Ezután segédmunkásként helyezkedik el, és sose nősül meg. Utolsó lakhelye Murmanszk.

Anna. Mária kislánya, aki az egyik – a tatáros külsejű – szovjet katonától származik, aki megerőszakolta a határon át menekülő, és elfogott fiatal lányt. A kolostorban született ugyanazon a napon, amikor Edit kislánya. Amikor katonák jöttek Zimmermann Edit gyermekéért, Mária a saját lányát, Annát adta oda nekik. A Szovjetunióba kerül és egy árvaházban nőtt fel, ahol az Irina nevet kapta. Felnőttként keresni kezdi az apját, és úgy hiszi, hogy Anton az. De tatáros arcvonásai kizárják ezt.

Olga. 1954 augusztusában született egy bécsi kolostorban. Az osztrák fővárosban nőtt fel, ahol jogászként dolgozik. Sokáig úgy tudja, hogy Mária és Stefan a szülei. Csak, amikor fia, Robert született, Mária akkor mondta el neki, hogy nem Stefan, hanem Ákos az apja. Gyermekének apja Antonio, aki Barcelonában él. (Nem tudjuk meg, hogy miért élnek külön, és egyáltalán házasok voltak-e, de van köztük kapcsolat.) A történet végére kiderül, hogy az igazi apja egy szovjet katona, Anton Mihajlovics Szvetlov, anyja pedig Edith Zimmermann volt.

Robert. Olga és Antonio fia, aki Barcelonában született, de Bécsben él.

Antonio. Robert apja. Barcelonában él. Nem tudjuk, hogy összeházasodtak-e vagy elváltak-e Olgával.

2. MELLÉKLET

A titokkal való szembesülés szakaszai a filmben

Kórház:
Olga régi fényképekről kérdezi a még kómában lévő Máriát. (11:19-13:15 p.)

Kolostor:
Olga elmegy születésének helyszínére. Mécsest gyújt. (34:00-34:48 p.)

Kórház:
Mária magához tér, és egy levelet említ. Olga nem érti. (34:48-37:20 p.)

Mária háza:
Olga megtalálja a vitrinben Edith régi levelét. Tanácstalan. (37:20-39:00 p.)

Kórház:
Mária motyog: „Annácska…" Olga hiába kérdezi, ki Edith és Annácska. (39:00-39:34 p.)

Mária háza:
Olga leveleket, képeket néz. Talál egy rajzot egy orosz katonáról. (39:34-41:10 p.)

Kórház:
Olga hiába kérdezi újra, kicsoda Edith és Annácska. (41:10-42:20 p.)

A Zimmerer család régi lakása:
Olga Edith nyomait keresi. Megtudja, hogy „ruszki gyereket szült", de aztán eltűnt. (43:24-45:30 p.)

Kórház:
Olga újra kérdezi: kicsoda Edith, és ki Anton? (45:30-46:05 p.)

Kolostor:
Olga a születési nyilvántartást nézi, de az ő lapja ki van tépve. (46:50-49:05 p.)

Kórház:
Olga megtudja, hogy az anyja saját felelősségére haza ment. (49:05-50:00 p.)

Mária háza:
Olga elmondja: nem találta meg a születéséről szóló dokumentumot a kolostorban. (50:00-51:42 p.)

Mária háza:
Olga és Mária elkezdenek beszélgetni a múltról. (51:42-53:50; 55:57-56:23; 1:01:05-1:01:20; 1:06:00-1:06:22; 1:08:00-1:08:57; 1:13:26-1:14:10; 1:14:59-1:15:30; 1:22:10-1:23-26 p.) [Meg-megszakítva a múltbeli történet képi felidézésével.]

Mária háza:
Mária megmutatja a kolostor könyvéből kitépett lapot. Olga megtudja születése titkát. (1:27:00-1:28:54 p.)